

De lokale partij tegen de rest

Thijs van Rijn

Op 19 november 2008 werd de lokale partij Samen voor Kaag en Braassem (SvK&B), voortgekomen uit MooiAlkemade en Gemeentebelang Jacobswoude, de grootste partij van de nieuwe gemeente Kaag en Braassem. Op 2 januari werd het college, zonder SvK&B, geïnstalleerd. De overige drie partijen, het CDA, de VVD en de PvdA hadden de partij buitengesloten. Een artikel over hoe persoonlijke verhoudingen een overwinningsnederlaag opleverden.

De vervroegde verkiezingen waren een gevolg van de fusie tussen Alkemade en Jacobswoude. Deze besloten te fuseren omdat beide gemeenten te klein werden en er de vrees ontstond dat ze opgeslokt zouden worden door grotere gemeenten. De nieuwe gemeente telt ongeveer 25.000 inwoners en bestaat uit elf dorpen, te weten Bilderdam, Hoogmade, de Kaag, Leimuiden, Nieuwe Wetering, Oud Ade, Oude Wetering Roelofarendsveen, Rijnsaterwoude, Rijpwetering en Woubrugge. De agrarische gemeente ligt in het Groene Hart en is vooral bekend van de files op de A4 en de overlast van de HSL. De gemeente heeft ook eeuwenoude polders en is met negentien molens de molenrijkste gemeente van Nederland.

MooiAlkemade

In Alkemade zat sinds 2006 een college van het CDA, de VVD en de PvdA, met als enige oppositiepartij MooiAlkemade, die gedefinieerd kan worden als partij voor iedereen die het niet eens is met de andere partijen. Ze wilde de burgers bij de besluitvorming betrekken door middel van openbare bijeenkomsten en nieuwsbrieven. De partij werd opgericht eind 2001, uit

onvrede met de oude, gesloten, gemeentepolitiek. Bij de verkiezingen, drie maanden later, behaalde MooiAlkemade de absolute meerderheid, acht van de vijftien zetels, en de partij leidde vier jaar lang de gemeente.

MooiAlkemade had zo'n groot succes niet verwacht, maar leidde zelfverzekerd de gemeente. Hoewel politieke ervaring veelal ontbrak, was er veel kritiek op haar voorgangers. Bij belangrijke beslissingen vormde de fractie een blok, de andere drie partijen al bij voorbaat wisten dat stemmen zinloos was. De jonge partij was vier jaar aan de macht en in die tijd verhardden

Bij belangrijke beslissingen vormde de fractie een blok, de andere drie partijen wisten al bij voorbaat dat stemmen zinloos was

de politieke en persoonlijke tegenstellingen. Dit alles zorgde voor rancune bij de overige partijen en in 2006, toen de partij halveerde, maar evenveel zetels had als de liberalen en christendemocraten, was de partij als enige veroordeeld tot oppositie voeren.

Jacobswoude

Gemeentebelang werd opgericht in de jaren zeventig. Zij zat lang in het college en ondanks de gewone discussies waren er weinig problemen tussen de partij en de twee andere partijen in de gemeente, het CDA en de VVD. De raadsverhoudingen waren in 2006 gelijk aan 2002. Eddy Broekema, voorzitter van Gemeentebelang van 2001 tot 2009 en secretaris van SvK&B vanaf 2009, meent dat een plaats op de links-rechts-meetlat voor lokale partijen moeilijk is te geven. "Gemeentebelang was vrij liberaal met betrekking tot bijvoorbeeld subsidies, maar had ook oog voor het groen-blauwe karakter van de gemeente". Het blauw duidt op de Braassem, het water dat eerst de voormalige gemeenten van elkaar scheidde, maar wat nu kan zorgen voor verbondenheid en een plaats is voor recreatie.

De overwinning

Het was ook op het water dat het manifest van Samen voor Kaag en Braassem werd voorgelezen. Broekema vertelt waarom de partijen samengingen: "Wat MooiAlkemade

en Gemeentebelang verbond, was de wil om burgers inspraak te geven in de besluitvorming en om mensen bij de politiek te betrekken, evenals het oog voor groen en blauw. Bovendien zouden twee lokale partijen slechts elkaars concurrenten zijn. Er waren weinig gro-

te verschillen en de discussies die er waren leidden tot een gezamenlijk standpunt. De grootste problemen zaten in de persoonlijke sfeer. Er was de angst bij sommigen in Gemeentebelang dat MooiAlkemade, met drie keer zoveel leden als Gemeentebelang, die bovendien actiever waren, de partij zou overnemen. Er waren prominente mensen in MooiAlkemade, die nogal dominant werden gevonden. Bovendien was het onduidelijk wie de lijsttrekker zou worden en wat er zou gebeuren bij een eventuele wethouderspost”.

Deze problemen werden opgelost door de eerste zeven van de lijst om en om te doen, te beginnen met een lijsttrekker uit Alkemade. Wie SvK&B naar voren schoof als wethouder werd later beslist. Broekema vond de angst van

sommige partijleden niet nodig. “Als je vindt dat je wordt overgenomen, dan moet je er zelf iets aan doen. Als je dat niet wilt of kunt, dan moet je de consequenties

“Wat MooiAlkemade en Gemeentebelang verbond, was de wil om burgers inspraak te geven in de besluitvorming en om mensen bij de politiek te betrekken”

aanvaarden”. Niet alleen SvK&B had moeite met het vinden van mensen voor in de raad. Zo kwamen de eerste acht op de kieslijst van de VVD uit Alkemade en kon ook de PvdA slechts een iemand uit Jacobswoude bij de eerste acht zetten.

Samen voor Kaag en Braassem presenteerde zich als nieuwe partij uit de oude partijen, maar leunde

toch sterk op het imago van MooiAlkemade en Gemeentebelang. In alle dorpen werden bijeenkomsten gehouden, met wisselend succes. Het ene dorp was blij met

de aandacht die het verder nooit kreeg, een ander interesseerde het niet. Voor elk dorp was een eigen kaart gemaakt met belangrijke punten voor die gemeenschap om te benadrukken dat de dorpskernen als belangrijkste uitgangspunt van beleid moesten worden gezien. Bovendien moest dit het gevoel wegnemen in Jacobswoude dat de gemeente slechts een onderdeel zou worden, overheerst door voormalig Alkemade.

De andere partijen zagen SvK&B als voortzetting van MooiAlkemade en Gemeentebelang. De verkiezingen werden half november 2008 gehouden en waren een nek-aan-nek-race tussen SvK&B en het CDA. De eerste partij kreeg de meeste stemmen maar beide pakten zeven zetels van de 21 zetels die te verdelen waren. Opvallend was het verschil in behaalde stemmen voor SvK&B

Gemeente Jacobswoude werd gemeente Kaag en Braassem

tussen beide gemeenten. In Alkemade had de partij baat bij de oppositierol van MooiAlkemade, en werd de partij anderhalf keer zo groot als het CDA. In Jacobswoude bleef het bij de oude verhoudingen, waarbij het CDA juist anderhalf keer zo groot werd als SvK&B. De VVD bleef met vier zetels redelijk stabiel en de PvdA behaalde drie zetels.

De nederlaag

Broekema vermoedt dat er al voor de verkiezingen informele contacten waren tussen het CDA, de VVD en de PvdA om samen een college te vormen. “Er was een zekere vijandige houding van de drie partijen tegenover MooiAl-

dat de eigenlijke bedoeling was SvK&B uit de collegebesprekingen te krijgen. “De PvdA'er moet meteen het CDA hebben gebeld, dat hebben beide partijen ons ook gemeld”.

SvK&B had nog wel gesprekken met de VVD en de PvdA, maar de liberalen lieten weten toch een coalitie met het CDA te prefereren. Broekema weet hiervan de oorzaak: “De gesprekken waren net als bij de christendemocraten niet slecht, maar de neuzen stonden in die partij niet allemaal in dezelfde richting”. Hoewel de jongeren en de VVD'ers uit Jacobswoude positief stonden tegenover SvK&B, had de oude garde

“Zolang de raad vooral onderwerpen behandeld die in Alkemade spelen, is het voor SvK&B moeilijk interesse te tonen voor Jacobswoude”, meent Broekema. Een criterium voor het overwinnen van het afvalputje-gevoel is het realiseren van het dorpscentrum in Leimuiden. “Als dat goed wordt aangepakt dan zien de mensen dat ze serieus worden genomen”. De burgers beter informeren, een van de redenen waarom de partij is opgericht, is volgens Broekema ook belangrijk. “De partij moet zich ook meer profileren en mensen de ruimte geven hun ongenoegen te spuien. De openbare bijeenkomst over glastuinbouw die wij vorig najaar hielden was een groot succes, en de halfjaarlijkse nieuwsbrief die iedere burger in de brievenbus krijgt, spreekt ook erg aan”. De verhoudingen tussen de collegepartijen en SvK&B zijn nog steeds scherp. De partij is nog steeds kritisch en nu is het de coalitie die één blok vormt. De tijd zal uitwijzen of bij de volgende verkiezingen de lokale partij een overwinningnederlaag gespaard blijft. ■

“De formele reden was dat SvK&B een stap te ver was gegaan door de PvdA te benaderen”

kemade, en men zag SvK&B als voortzetting van die partij”. In de partijen was het de oude garde die bepaalde wat er zou gebeuren en de onderhandelingen met de christendemocraten om samen met de VVD een college te vormen liepen stroef, mede omdat het CDA een wethouder voorschouf, die SvK&B niet zag zitten. “Er werd besloten om te kijken of een college met SvK&B, de VVD en de PvdA mogelijk was. De PvdA werd opgebeld om te polsen of ze mee wilde werken en de telefoon was nog niet neergelegd of we kregen het bericht dat het CDA verdere gesprekken zinloos vond. De formele reden was dat SvK&B een stap te ver was gegaan door de PvdA te benaderen”. Hoewel Broekema erkent dat de partij mogelijk iets te snel was, denkt hij

gewonnen. “En binnen een week, anderhalve week, waren de drie partijen eruit en was het college gevormd”.

De komende verkiezingen zijn pas over vier jaar en tot die tijd is de partij veroordeeld als enige oppositie te voeren. Binnen de partij zelf gaat het goed. De partij ‘is goed op stoom’, aldus Broekema. De leden zijn aan elkaar gewend, al kan het nog wel even duren voordat alle problemen zijn opgelost. De mensen uit Jacobswoude zijn niet meer bang ‘het afvalputje’ van de gemeente te worden, al spelen grote projecten, zoals de bouw van 2500 woningen, in het voormalige Alkemade en concentreren de partijen zich vooral op die gemeente.